

KAYYIM DÖNEMİ TAHSİSLERİ RAPORU
YEREL YÖNETİM VARLIKLARININ TAHSİSİ,
HUKUKİ SÜREÇLER VE SONUÇLARI

GABB HUKUK BİRİMİ

2026

İçindekiler

1.GİRİŞ	1
1.1 Amaç.....	1
1.2 Kapsam	1
2.BELEDİYELERE GÖRE TAHSİSİ YAPILAN TAŞINIR VE TAŞINMAZLAR	2
2.1. DİYARBAKIR	2
2.1.1 Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	3
2.1.2. Kayapınar Belediyesi	5
2.1.3. Yenişehir Belediyesi	9
2.1.4. Bağlar Belediyesi	11
2.1.5. Kocaköy Belediyesi	11
2.1.6. Hani Belediyesi	11
2.1.7 Ergani Belediyesi	12
2.2. VAN.....	12
2.2.1 İpekyolu Belediyesi	12
2.2.2 Çaldıran Belediyesi	13
2.2.3 Edremit Belediyesi	13
2.2.4 Muradiye Belediyesi	13
2.2.5 Gürpınar Belediyesi	13
2.3 MUŞ.....	14
2.3.1 Varto Belediyesi.....	14
2.3.2. Bulanık Belediyesi	14
2.4 ŞIRNAK	15
2.4.1. Cizre Belediyesi	15
2.5 MARDİN	15
2.5.1 Mazıdağı Belediyesi.....	16
2.5.2. Derik Belediyesi.....	16
2.6. HAKKARİ.....	16
2.6.1. Yüksekova Belediyesi.....	16
2.7. AĞRI	17
2.7.1. Diyadin Belediyesi.....	17
2.8. GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ BELEDİYELER BİRLİĞİ	17

3. DEĞERLENDİRME	18
3.1. TAŞINMAZLAR VE TAHSİS YAPILAN KURUMLARIN ANALİZİ	18
3.1.1. Taşınmazların Analizi	18
3.1.2 Kurumlara Göre Yoğunlaşma	18
3.2. TAHSİSLERİN KAMUSALLIĞI SORUNU	19
3.2.1. Kamu Yararı Unsurunun Tartışmalı Hale Gelmesi.....	19
3.2.2. Atanmış Meclislerce Gerçekleştirilen Tahsislerin Meşruiyet Sorunu	20
3.2.3. Takdir Yetkisinin Gelecek Yönetimi Bağlayacak Şekilde Kullanılması.....	21
3.2.4. Tahsislerin Yarattığı Kurumsal Erozyon	21
3.3 TAHSİSLERİN HUKUKİ BOYUTU	22
3.3.1 Hukuki Dayanak	22
3.3.2 Tahsislere İlişkin Açılan Davaların Sonuçları	23
3.3.3 SYDV'lere Tahsislerin Hukuki Boyutu	26
3. SONUÇ	30

1.GİRİŞ

Yerel yönetimler, demokratik siyasal sistemlerde yurttaşların yönetime doğrudan katılımını sağlayan en temel yapıların başında gelmektedir. Yurttaşlarla doğrudan temas içinde olması nedeniyle, belediyeler yerel demokrasinin inşa edilebileceği önemli bir zemin olma özelliği taşımaktadır. Ancak demokrasinin kurumsallaşmadığı, varoluş amacına uygun faaliyet yürütmesi için yerel yönetimlere gerekli alanın tanınmadığı durumlarda, belediyelerin fiilen merkezi idare yapılanmalarının yerel uzantısına dönüşmesi kaçınılmaz hale gelmektedir.

Türkiye'deki yerel yönetim sisteminin mevcut durumu, idari ve mali olarak merkeze bağımlı, karar alma ve kaynak kullanma yetkileri kısıtlı, görev ve yetki konusunda uyumsuzluk ve çatışmaların yaygın yaşandığı bir tabloya işaret etmektedir. Merkezi yönetimin ağır vesayetinin hüküm sürdüğü bu alanda, 2016 yılında itibaren kayyım uygulamalarına geçilmesi, bu dönemde sergilenen kimi pratikler, zaten sınırlı olan yerel özerkliğin bütünüyle bertaraf edilmesinin yolunu açmıştır.

Seçilmiş belediye başkanlarının görevden alınarak yerlerine vali veya kaymakamların atanması, yalnızca siyasi temsil açısından değil; belediyelerin mali yapısı, kurumsal işleyişi ve kamu varlıklarının yönetimi bakımından da ciddi sonuçlar doğurmuştur. Kayyım dönemlerinde belediye gayrimenkullerinin başka kurumlara tahsisleri bu olumsuz sonuçların başında gelmektedir.

Belediye hizmetlerinin sunumunda kullanılan, yerel halkın ortak mülkiyeti kabul edildiği için kamusal değer niteliği taşıyan kültür merkezleri, sosyal tesisler, hizmet binaları, kadın, gençlik, engelli merkezleri, eğitim destek evlerinin büyük kısmı elden çıkarılmış, böylelikle yerel yönetimlerin sosyal belediyecilik altyapısı büyük oranda ortadan kaldırılmıştır.

1.1 Amaç

Bu çalışma, belediyelerin mülkiyetindeyken kayyım yönetimleri döneminde başka kurumlara tahsis edilen taşınmazların iadesi için başlatılan idari ve hukuki süreçlerin sonuçlarının analiz edilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Belediyelerimiz hukuk müdürlüklerinin gündemini önemli ölçüde meşgul eden bu konu, Birliğimiz tarafından geçtiğimiz yılın Aralık ayında düzenlenen "Yerel Yönetimlerde Hukuk Uygulamaları Atölyesi"nde etraflıca ele alınmış, atölye çalışmasında sonra belediyelerimiz hukuk müdürlüklerinin sorun ve ihtiyaçlarının tespitine yönelik olarak düzenlenen anket çalışmasında, tahsis edilen belediye taşınır ve taşınmazlarının akıbetleri de sorulmuştur.

Ayrıca geçmişte kayyım yönetimlerinde bulunan belediyelere yazı yazılarak, tahsise konu taşınır ve taşınmazlarla ilgili envanter ile bunların iadesi için başvuru yasal süreçlerin sonuçları talep edilmiştir. Hukuk müdürlüklerince ankete verilen yanıtlarla, belediyelerin yazılara verdiği cevaplardan elde edilen veriler bu raporda değerlendirmeye alınmıştır.

1.2 Kapsam

Bu çalışmada, 2019-2024 tarihleri arasındaki ikinci kayyım döneminde, Diyarbakır Büyükşehir, Kayapınar, Bağlar, Yenişehir, Kocaköy, Hani, Ergani; Van İpekyolu, Çaldıran,

Edremit, Muradiye, Görünür; Mu Varto, Bulanık; Ŗırnak Cizre, Hakkari Yüksekova, Mardin Mazıdağı, Derik; Ağrı Diyadin belediyeleri ile Birliğimizin tahsise konu edilen taşınır ve taşınmazlar ele alınmıştır.

Geçmiş dönemde kayyım yönetimlerinde bulunan Van Büyükşehir, Mardin Büyükşehir, Siirt, Batman, Tunceli, Hakkari illeri, Halfeti, Bahçesaray, Kağızman ilçeleri, bu dönemde de kayyım yönetimlerinde bulunması sebebiyle çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Bu çalışmada, tahsise konu taşınır ve taşınmazların niteliğinin ne olduğu, kayyım yönetimlerince hangi tarihlerde hangi kurumlara tahsis edildiği, tahsisin iptaline ilişkin yeni yönetimlerce meclis kararı alınıp alınmadığı, alınmışsa iptal kararlarına karşı tahsis yapılan kamu kuruluşunca dava açılıp açılmadığı, aılmısa yargı sürecinin hangi aşamada olduğu, belediyeler lehine sonuçlanıp kesinleşen taşınmazların tahliye edilip edilmediği, herhangi bir tahsis kararı bulunmadığı halde fiilen kullanılan belediye taşınır ve taşınmazlarının bulunup bulunmadığı hususları ele alınmıştır.

Aşağıda tablolar halinde yer verilen sonuçlar, özellikle Diyarbakır'da belediye malvarlıklarının tahsis işlemiyle önemli ölçüde elde değiştirdiği, 1999-2016 yerel yönetim döneminin birikimi niteliğindeki taşınmazların önemli bir kısmının, kamu yararı ve hizmet gerekleri ilkesiyle bağdamayacak şekilde, üstelik kimileri seçimlerden hemen önce kayyım yönetimlerince sistematik bir biçimde başka kurumlara tahsis edildiğini gözler önüne sermektedir.

31 Mart 2024 tarihindeki yerel yönetim seçimleri sonrasında göreve balayan yönetimler tarafından, temel belediyeçilik faaliyetleri için zorunlu olan bu mekanların iadesi için her ne kadar yasal süreçler balatılmı ise de, açılan davaların tamamına yakını belediyeler aleyhine sonuçlanmış, bunların önemli bir kısmı istinaf incelemesi sonrası kesinlemitir.

Bu çalışmada, tahsis işlemlerinin kamusal bir ihtiyaç ve zorunluluktan kaynaklanıp kaynaklanmadığı, başlatılan hukuki süreçlerin olumsuz sonulandırıran idari yargı mercilerinin tutumu, tahsis işlemlerinin atanmış meclislerce gerçekleştirilmesinin yarattığı meşruiyet krizinin etki ve sonuçları, tahsise konu yapıların niteliği, bu taşınmazların elden çıkarılmasının yerel yönetim faaliyetlerine etkisi, belediyelerin mal varlıklarının merkezi idarenin kullanımına açılmasının yerel demokrasi anlayışında yarattığı erozyon üzerinde durulacaktır.

2.BELEDİYELERE GÖRE TAHSİSİ YAPILAN TAŞINIR VE TAŞINMAZLAR

2.1. DİYARBAKIR

Diyarbakır, 2016-2024 tarihleri arasındaki 8 yıl boyunca kayyım uygulamasının bütün boyutlarıyla hüküm sürdüğü kentlerin başında gelmektedir. Kayyım sisteminin neden olduğu yıkımın en net açığa çıktığı bu kent, belediye varlıklarının başka kurumlara tahsis edilmesinin yerel yönetimlerin mali ve kurumsal yapısında yarattığı yıkımın en çarpıcı rneği niteliğindedir.

2.1.1 Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nde 2019-2024 kayyım yönetimi döneminde, 17 taşınmaz başka kurumlara tahsis edilmiştir. Yeni yönetim bu taşınmazların iadesi için 12 meclis kararı almış, lehine tahsis yapılan kurumlarca bu meclis kararlarının tamamının iptali için idari yargıda dava açılmıştır.

13 taşınmazın iadesi için alınan 8 meclis kararına karşı açılan davalar, belediye aleyhine sonuçlanmış, belediye tarafından yapılan istinaf başvuruları esastan reddedilmiştir. Yani 13 taşınmazla ilgili verilen tahsislerin devamı kararları kesinleşmiştir. Bu taşınmazlar ve tahsis edilen kurumlar şunlardır:

	Taşınmazın Adresi	Tahsisi Yapılan Kurum	Hukuki Durumu
1	Elazığ İli Maden İlçesi Gezin Beldesi 160 Ada 2 Nolu Parsel (Gezin Kampı)	Diyarbakır Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
2	1- Ali Emiri Bilgi Evi 2- Merkez Bilgi Evi 3- Şehit Ali Gaffar Okan Akademi Lise 4- Temapark Kitap Evi 5- Kardeşlik Parkı 6- Kent Meydanı Kitap Kafe	Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
3	Diyarbakır İli Bağlar İlçesi Turgur Özal Bulvarı (Batıkent Ekolojik Parkı)	Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğü	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
4	Diyarbakır İli Hazro İlçesi Camii Mahallesi 209 Ada 4 Nolu Parsel (1.030.88m ² lik Taşınmaz)	Diyarbakır Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
5	Diyarbakır İli Kulp İlçesi Merkez Yeni Mahallesi 288 Ada 2 Nolu Parsel (1.655.04m ² lik Taşınmaz)	Gençlik ve Spor Bakanlığı (Spor Genel Müdürlüğü)	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
6	Diyarbakır İli Kayapınar İlçesi Kayapınar Mah. 8085 parsel (Din Kültür Merkezi Binası)	Bağlar İlçe Müftülüğü	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
7	Diyarbakır İli Lice İlçesi Yenişehir Mahallesi 99 ada 1 nolu parsel (5.994,90m ² lik taşınmaz) "Kapalı Halı Saha, Açık Basketbol ve Tenis Kortu"	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta Kesinleşti
8	Diyarbakır İli Kayapınar İlçesi Fırat Mahallesi Nazım Hikmet Caddesi (Tema Parkında bulunan WC)	Kayapınar İlçe Müftülüğü	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti

Diyarbakır Büyükşehir Belediye meclisinin diğer 4 taşınmazın iadesi için aldığı kararlara karşı açılan davalar da belediye aleyhine sonuçlanmış, tahsislerin iptaline ilişkin meclis kararları kaldırılmıştır. Belediye tarafından bu kararlara karşı yapılan istinaf başvuruları henüz neticelenmemiştir. İstinaf merciinin yerel mahkeme kararını uygun bulması halinde, bu taşınmazların da ilgili kurumların kullanımında kalacağı konusu kesin hükme bağlanmış olacak. Bu taşınmazlar ve tahsis yapılan kurumlar şöyle:

	Taşınmazın Adresi	Tahsisi Yapılan Kurum	Hukuki Durumu
1	Diyarbakır İli Kayapınar İlçesi Gözalan Mahallesi 141 Ada 6 Nolu parsel (Devegeçidi Sosyal Tesisleri)	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
2	Diyarbakır İli Yenişehir İlçesi Yenişehir Mahallesi 474 Ada 1 ile 11 Nolu Parsel (Sevgi Evleri Sitesi)	Aile Ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
3	Diyarbakır İli Sur İlçesi Camiikebir Mah. 446 Ada 13 nolu parselin Zemin + 2 katlı binanın 1 ve 2 katları (Hizmet Binası)	Sur İlçe Müftülüğü	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
4	Diyarbakır İli Çüngüş İlçesi Çınar Mahallesi 146 Ada 31 Nolu Parsel (1.581.78m ² lik Taşınmaz)	Çüngüş Belediye Başkanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi mülkiyetindeyken başka kurumlara tahsis edilen 17 taşınmazın niteliklerine bakıldığında, aralarında Devegeçidi Piknik Alanı Sosyal Tesisleri gibi toplumun geniş kesimin yararlandığı, Gezin Sosyal Tesisleri gibi özellikle dezavantajlı gruplara yönelik kampların düzenlendiği sosyal amaçlı tesislerin öne çıktığı görülmektedir.

Kentin eski belediye hizmet binası olması sebebiyle simgesel anlamı bulunan hizmet binasının Sur İlçe Müftülüğü'ne; bilgi evleri, kitap evleri spor tesisleri gibi özellikle genç nüfusun yoğun kullanımında olan taşınmazların İl Milli Eğitim Müdürlükleri ile Gençlik Spor İl Müdürlükleri'ne devredildiği görülmektedir.

Burada izaha muhtaç olan en önemli husus, temel faaliyet alanı eğitim ve öğretim hizmetlerini düzenlemek olan İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün, hangi kamusal ihtiyaç nedeniyle belediye sosyal tesislerine talip olduğu ve buraların işletmesini üstlenmek istediğidir. Uzun yıllardır belediyelerin yönetiminde olan bu tesislerin, belediyeler tarafından kendi imkan ve kadrolarıyla işletilemediğine ilişkin bir tespit söz konusu olmadığına göre, kayyım yönetimleri eliyle gerçekleştirilen bu tahsis işlemlerinin hukuken kabul edilebilir hangi objektif nedenlere dayandığının ortaya konulması zorunludur.

Bu taşınmazlardan Elazığ Maden İlçesi'ndeki Gezi Kampı Tesisleri'ni seçimden 20 gün, Kayapınar ilçesindeki Devegeçici Sosyal Tesisleri ile bilgi evi- kitap evi niteliğindeki 6 adet taşınmazın seçimden 2,5 ay önce tahsis edildiği dikkate alındığında, görev süresinin

bitiminden hemen önce, belediye malvarlığının elden çıkarılması, belediyelerin mali yapısının kamu yararı ilkesiyle bağdaşmayacak şekilde kalıcı biçimde daraltıldığı tartışmalarını gündeme getirmiştir.

Bu taşınmazların devasa bütçelere sahip bakanlıkların taşra teşkilatlarına tahsis edilmiş olması, ekonomik güç ve kaynak kullanma potansiyeli bakımından merkezi yönetimler karşısında zaten dezavantajlı durumda olan yerel yönetimlerin mali yapılarını çok daha kırılgan hale getirmiştir.

17 taşınmazın iadesini içeren 12 meclis kararıyla ilgili açılan davalardan bir tanesinin dahi belediye lehine sonuçlanmamış olması idari yargı pratiği bakımından dikkat çeken bir başka noktadır. Konunun hukuki boyutu, Değerlendirme bölümünde ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

2.1.2. Kayapınar Belediyesi

Kayapınar Belediyesi, tahsis adı altında yürütülen ekonomik varlık transferinin etkilerini en yıkıcı biçimde yaşayan belediye olmuştur. Yapılan tespitlere göre, hizmet binasından spor kompleksine, kültür merkezlerinden taziye evlerine, kütüphanelerden, eğitim destek evleri ve çocuk yaşam evlerine kadar belediyenin 32 taşınmazı kayyım döneminde başka kurumlara tahsis edilmiştir.

Bu taşınmazların iadesi için belediye meclislerinin aldığı iptal kararlarına karşı, 3'ü mükerrer üzere toplam 31 dava açılmıştır. Bu davalardan sadece 1 tanesi belediye lehine sonuçlanmış, 28 davada tahsis yapılan kurumlar lehine hüküm kurulmuş, 2 dosya ise yerel mahkeme aşamasında kalmıştır. 14 taşınmazın iadesi için başlatılan süreç kapsamında, ilk etapta açılan 11 dava belediye aleyhine sonuçlanıp istinafta kesinleşmiştir. Bu taşınmazlar ve tahsis edilen kurumlar şöyle:

	Taşınmazın Adresi	Tahsisi Yapılan Kurum	Hukuki Durumu
1	Eski Belediye Hizmet Binası	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
2	Kayapınar Mah. 1768 ada, 1 nolu parseldeki taşınmaz	Kayapınar Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
3	1-Barış Mah. Taziye Evi 2-Medya Mah. Taziye Evi 3-Mezopotamya Mah. Taziye Evi 4-Talaytepe Mah. Taziye Evi	Kayapınar Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
4	Fırat Mahallesi 1054 ada 15 nolu parseldeki Halk Kütüphanesi	Hazine Ve Maliye Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
5	1894 ada 1 nolu parseldeki taşınmaz	Kayapınar Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti

6	305 ada 5 nolu parseldeki taşınmaz	Kayapınar Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
7	2054 ada, 1 nolu parseldeki taşınmaz	Kayapınar Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta Kesinleşti
8	Fırat Mah. 1742 Ada 2 nolu parseldeki Millet Kıraathanesi	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
9	Medya Mah. 196. Sk. Eğitim Destek Evi	Kayapınar Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
10	Cegerxwin Kültür Merkezi	Milli Eğitim Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
11	Aile Destek Merkezi	Kayapınar Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti

18 taşınmazın iadesi için açılan 17 davada da belediye aleyhine hüküm kurulmuş, belediye tarafından bu kararlara karşı yapılan istinaf başvurularına ilişkin inceleme devam etmektedir. Bu taşınmazlar ve tahsis edilen kurumlar ise şunlar:

	Taşınmazın Adresi	Tahsisi Yapılan Kurum	Hukuki Durumu
1	1-Taziye Evi 2-Çocuk Yaşam Evi	Kayapınar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
2	Kayapınar Mah. 1740 ada 1 nolu parseldeki taşınmaz	Kayapınar Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
3	Kayapınar Mah, 1730 ada 1 nolu parseldeki taşınmaz	Kayapınar Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
4	2850 ada 3 nolu parseldeki Aile Destek Merkezi	Kayapınar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
5	Çölgüzeli Aile Destek Merkezi	Kayapınar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
6	Huzurevleri Kadın Destek Evi	Kayapınar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta

7	Aile Destek Merkezi (Suriçi SDY)	Kayapınar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
8	Fırat Mah, 1847 ada, 1 nolu parseldeki taşınmaz	Kayapınar Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
9	Peyas Mah. 466. Sokaktaki Spor Kompleksi	Gençlik ve Spor İl Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
10	8201 ada 1 nolu parseldeki taşınmaz	Kayapınar Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
11	Nazım Hikmet Cad. 1742 ada 1 nolu parseldeki Kütüphane	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
12	Huzurevleri Mah. 21. Sokaktaki taşınmaz	Kayapınar Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
13	Zarokistan Gündüz Bakım Evi	Kayapınar Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
14	Oyuncak Kütüphanesi	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
15	Barış ve Talaytepe Mahallelerindeki Okuma Salonları	Milli Eğitim Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
16	Ceren Kadın Merkezi	Türkiye Gençlik Vakfı TUGVA	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
17	Cegerxwin Kültür Merkezi	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta

Belediyenin iki taşınmazı hakkında açılan dava yerel mahkeme aşamasındayken, bir dava belediye lehine sonuçlanıp tahsis yapılan kurum tarafından istinafa taşınmıştır.

	Taşınmazın Adresi	Tahsisi Yapılan Kurum	Hukuki Durumu
1	Çocuk Yaşam Merkezi	Kayapınar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Dosya Yerel Mahkemede
2	Ceren Kadın Merkezi	Türkiye Gençlik Vakfı TUGVA	Dosya Yerel Mahkemede

	Taşınmazın Adresi	Tahsisi Yapılan Kurum	Hukuki Durumu
1	Ceren Kadın Merkezi	Türkiye Gençlik Vakfı TÜGVA	Yerel Mahkemede Lehe sonuçlandı, Dosya istinafta

Görüldüğü üzere, kültür merkezlerinden spor komplekslerine, kadın yaşam merkezlerinden eğitim destek evlerine, kütüphanelerden çocuk kreş ve bakım evlerine kadar çok çeşitli hizmet alanları başka kurumlara bırakılmıştır.

Burada dikkat çeken ilk nokta, tahsise konu edilen 32 taşınmazdan 16'sının doğrudan Kaymakamlığa, 6'sının ise Kaymakamlık bünyesindeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na bırakılmış olmasıdır. Yani dönemin Kayapınar Kaymakamı, belediyenin tahsise konu ettiği 32 taşınmazından 22'sini kayyım sıfatıyla kendi kurumuna ve başkanı olduğu vakfa tahsis etmekte etik açıdan herhangi bir sakınca görmemiştir.

450 bini aşkın nüfusuyla, kentin en gelişmiş ilçesinin belediyesinde, sosyal ve kültürel alanda faaliyet yürütülen kurumların neredeyse tamamına yakını elden çıkarılmış, yaşanan 'mekânsal kıyım' sebebiyle sosyal belediyeçilik faaliyetlerinin yürütülmesi imkansız hale gelmiştir.

Bu sonuçlardan ortaya çıkan bir diğer gerçek, tahsislerle ilgili idari yargıdaki sürecin sağlıklı yürütülmediğidir. Söz gelimi, Ceren Kadın Merkezi için 3 ayrı dava görülmüştür. İlk davada belediye lehine karar verilmesi üzerine, belediye tarafından taşınmazın iadesi için ilgili Vakfa tahliye yazılı gönderilmiş, Vakıf da tahliye talebinin yürütmesinin durdurulması ve iptali için ayrı bir dava açmıştır.

Yargılama sonunda, ilk mahkeme kararının icrası için gönderilen tahliye talebi, ikinci mahkeme tarafından iptal edilmiştir. Yani ilk mahkeme kararının hukuki denetimini istinaf merciine bırakmayan ikinci mahkeme, kendisini istinaf mahkemeleri yerine koyarak ilk mahkeme kararının uygulanmasının önüne geçmiştir. Taraflar, aleyhlerine olan kararları istinafa taşırken, aynı içerikte 3. davanın görülmesine başlanmıştır.

Benzer bir durum Cegerxwin Kültür Merkezi için yaşanmıştır. Bu kültür merkezi, Milli Eğitim Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'na tahsis edilmiş, aynı taşınmazla ilgili açılan iki dava belediye aleyhine sonuçlanmış, bunlardan biri istinafta kesinleşmiştir.

Burada üzerinde durulması gereken bir diğer nokta, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na (SYDV) yapılan tahsislerdir. İlgili mevzuatta, belediyelerin ancak kamu idarelerine tahsis yapabileceği hüküm altına alınmasına rağmen, kumu kurumu olmayan, kamusal görünümlü hizmetler sunan özel hukuk tüzel kişiliği niteliğindeki SYDV'lere tahsislerin yapılmasının ne kadar hukuka uygun olduğu son derece tartışmalıdır. Bu konu da ayrıca ele alınacaktır.

2.1.3. Yenişehir Belediyesi

Yenişehir Belediyesi'nde kayyım döneminde 10 adet taşınmaz başka kurumlara tahsis edilmiş, bu taşınmazların iadesi için alınan 10 meclis kararına karşı açılan davalardan 9'u belediye aleyhine sonuçlanmış, bunların 8'i istinafta kesinleşmiştir. Bir dosyanın istinaf incelemesi devam ederken, bir dosya yerel mahkemede görülmeye devam etmektedir.

	Taşınmazın Adresi	Tahsisi Yapılan Kurum	Hukuki Durumu
1	Ahi Evran İkinci Bahar Millet Kiraathanesi	Yenişehir Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
2	Ahi Evran Hanım Evi Millet Kiraathanesi	Yenişehir Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
3	Seyrantepe TOKİ Bilgi Evi	Yenişehir Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
4	Seyrantepe Ahi Evran Kütüphanesi	Yenişehir Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
5	Engelsiz Yaşam Merkezi	Yenişehir Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
6	Ahi Evran Engelsiz Yaşam Merkezi	Yenişehir Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
7	Ofis Nev Mekan Kütüphanesi	Yenişehir Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
8	İlk Bahar Millet Kiraathanesi	Yenişehir Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti

Yenişehir belediyesi mülkiyetindeki Rabia Tül Adevviye Kültür Merkezi'nin tahsisine ilişkin hukuki süreç de belediye aleyhine sonuçlanmış, bu karara karşı yapılan istinaf başvurusunun incelemesi devam etmektedir. Belediye sınırları içindeki 3 parkta bulunan taşınmazların, İl Sağlık Müdürlüğü'ne tahsisine ilişkin dosya ise yerel mahkeme aşamasındadır.

	Taşınmazın Adresi	Tahsisi Yapılan Kurum	Hukuki Durumu
9	Rabia Tül Adevviye Kültür Merkezi	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
10	Prof. Dr. Aziz Sancar Parkı, Nev Park ve Barış Parkı üzerindeki taşınmazlar	Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğü	Dosya Yerel Mahkemede

Yenişehir Belediyesi'nde, kütüphane, bilgi evleri, engelsiz yaşam merkezleri gibi özellikle gençler ve engellilere yönelik faaliyetlerin yürütüldüğü 10 merkezin tahsis edildiği görülmektedir. Kayapınar Belediyesi örneğinde olduğu gibi, burada da taşınmazlarının tamamına yakınının Kaymakamlık ve SYDV'ye tahsis edildiği tespit edilmiştir.

Yine, belediyenin iş makinaları ve binek araçlarından oluşan 6 adet taşınırı iki kuruma tahsis edilmiş, bunların iadesi için alınan iki meclis kararı da idari yargıda iptal edilmiş, belediyenin bu kararlara karşı yaptığı istinaf başvuruları esastan reddedilerek, kararlar kesinleşmiştir.

Taşınırların Cinsi	Hibe Edilen Kurum	Hukuki Durumu
1- Pİ 1022 A 3CX marka, 2017 model lastik tekerlekli kanal kazıcı yükleyici	Adıyaman Samsat Belediyesi	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
2 - JCB marka 2012 model kazıcı yükleyici		
3- 2014 model, Wolkswagen Pasat Sedan marka 21 AE 584 plakalı araç		
1-2017 model 21 BP 689 plakalı Toyota Hilux pikap	Yenişehir Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, İstinafta kesinleşti
2- 2017 model 21 BP 696 plakalı Toyota Hilux pikap		
3-2019 model 21 ABD 467 plakalı Renault Zoe araç		

Burada dikkat çeken nokta, belediye envanterindeki 3 taşınırın Adıyaman Samsat Belediyesi'ne tahsis edilmesi, 3 aracın da Yenişehir Kaymakamlığı'na görevlendirilmesidir. Samsat Belediyesi'ne yapılan tahsisin iptali için başlatılan hukuki süreç belediyenin aleyhine sonuçlanıp kesinleşmiştir. Yenişehir Kaymakamlığı'na görevlendirilen araçların iadesi için başlatılan hukuki süreç de aleyhe sonuçlanıp istinafta kesinleşmiştir. Ancak Yenişehir Kaymakamlığı'yla yapılan yazışmalar neticesinde 3 araç belediyeye iade edilmiştir.

Yenişehir Belediyesi'nde ortaya çıkan bir başka durum, belediye taşınmazları üzerindeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın fuzuli işgalidir.

Taşınmazların Adresi	Tahsis Edilen Kurum	Hukuki Durumu
1- Nuri Dersimi Bulvarı, TOKİ Üçkuyu 16. Sokak'taki taşınmaz	Yenişehir Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Fuzuli İşgalin sonlandırılması için Yenişehir Kaymakamlığı'na başvuruldu
2-Elazığ Caddesi, Fabrika Mahallesi, 839. Sokak'taki taşınmaz		

Yukarıda bilgilerine yer verilen iki taşınmaz, 06.04.2021 - 06.04.2022 tarihleri için SYDV'ye tahsis edilmiştir. Ancak bir yıllık tahsis süresinin sona ermesine rağmen taşınmazlar tahliye edilmemiştir. Yapılan girişimlerden sonuç alınamaması üzerine, füzuli işgalin sonlandırılması için 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75. maddesi uyarınca idari tahliye işlemlerinin tesis edilmesi için 17/12/2025 tarihinde Yenişehir Kaymakamlığı'na başvuru yapılmıştır.

2.1.4. Bağlar Belediyesi

Bağlar Belediyesi mülkiyetinde bulunan iki taşınmaz akademi binası ve hizmet binası yapımı için 2016 yılında Birliğimize tahsis edilmiş, ancak bu tahsis işlemi 2021 yılında iptal edilerek taşınmazlar İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün kullanımına bırakılmıştır. Bağlar Belediyesi'nin yeni yönetimi tarafından yapılan değerlendirme sonucu Kayapınar mevkiindeki her iki arsa yeniden Birliğimize tahsis edilmiştir.

Taşınmazların Adresi	Tahsis Edilen Kurum	Hukuki Durumu
1-Kayapınar Mevki, 646 ada 7 nolu parselde bulunan arsa	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Tahsis meclis kararıyla iptal edildi
2- Kayapınar Mevki 647 ada 8 nolu parselde bulunan arsa		

2.1.5. Kocaköy Belediyesi

Kağıthane Belediyesi tarafından yaptırılarak Kocaköy Belediyesi'ne hibe edilen Merkez Taziye Evi'nin üst katı, kayyım döneminde Kocaköy Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na tahsis edildi. Belediye tarafından yapılan incelemelerde, yapının tahsis amacına aykırı olarak kullanıldığının tespit edilmesi üzerine, tahsis işlemi meclis kararıyla iptal edildi.

İptal kararına karşı ilgili Vakfın açtığı dava reddedildi, karara karşı Vakfın yaptığı istinaf başvurusu da esastan reddedildi. Kararın belediye lehine kesinleşmesi üzerine, taşınmazın tahliyesi için süreç başlatıldı. Bu dosya, belediyelerimizin tarafı olduğu tahsis dosyalarında belediye lehine sonuçlanıp istinafta kesinleşen iki dosyadan biridir.

Taşınmazların Adresi	Tahsis Edilen Kurum	Hukuki Durumu
Merkez Taziye Evi'nin üst katı	Kocaköy Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Yerel mahkemede lehe sonuçlandı, istinafta kesinleşti

2.1.6. Hani Belediyesi

Kayyım yönetimi döneminde yapılan tahsislerden Hani Belediyesi de payını almıştır. Belediye mülkiyetindeki 5 taşınmaz başka kurumlara tahsis edilmiş, bunlardan biri Kaymakamlıkla yapılan görüşmeler neticesinde varılan mutabakatla geri alınarak belediye hizmet binası olarak kullanılmaya başlanmıştır. 3'ü kadınlara, biri gençlere yönelik faaliyet yürüten diğer 4 taşınmazın tahsisinin iptaline dair alınan meclis kararları, ilgili kurumlar

tarafından yargıya taşınmış, tahsis kararına rağmen kullanılmayan bir taşınmazla ilgili dava belediye lehine sonuçlanmıştır.

	Taşınmazın Adresi	Tahsisi Yapılan Kurum	Hukuki Durumu
1	Necip Fazıl Kısakürek Gençlik ve Kültür Merkezi	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Mutabakatla iade edildi
2	Gürbüz Mah. 260 ada 92 nolu taşınmaz	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Yerel Mahkemede Lehe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
3	Sabiha Macar Kadın Taziye Evi ve Sosya Tesisler Binası	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
4	Güli Güç Kadın ve Çocuk Konuk Evi Binası	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
5	Nene Hatun Kadın Taziye Evi ve Sosyal Tesisler	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta

2.1.7 Ergani Belediyesi

Ergani Belediyesi mülkiyetinde bulunan bir taşınmaz 03/01/2024 tarihinde İl Sağlık Müdürlüğü'ne, iki taşınmaz da 05/01/2024 tarihinde Milli Eğitim Müdürlüğü'ne tahsis edilmiştir. Taşınmaz tahsisleri devam etmektedir.

2.2. VAN

Van, bölgenin ikinci büyük kenti olarak kayyım uygulamalarından en fazla olumsuz etkilenen kentlerimiz arasında gelmektedir. Geçtiğimiz yıl seçilmiş yönetimin görevden alınmasından sonra Van Büyükşehir Belediyesi üçüncü kez kayyım yönetimine teslim edilmiştir. Hali hazırda kayyım yönetiminin devam etmesi sebebiyle de bu çalışma kapsamında Van Büyükşehir Belediyesi mülkiyetindeki taşınmazların devir ve tahsisine ilişkin herhangi bir inceleme yapılamamıştır. İlçe belediyelerinde Diyarbakır'daki kadar yaygın olmasa da belediye taşınmazlarının başka kurumlara tahsis edildiği tespit edilmiş, buna ilişkin yasal süreçler başlatılmıştır.

2.2.1 İpekyolu Belediyesi

İpekyolu Belediyesi'nde bir adet kütüphane, kayyım döneminde İl Kültür Müdürlüğü'ne tahsis edilmiş, bu işlem 31 Mart 2024 tarihinde göreve başlayan belediye meclisince iptal edilmiştir. Ancak iptal kararına karşı açılan dava kabul edilmiş, belediyenin yaptığı istinaf başvurusu de esastan reddedilmiştir. Yani kütüphanenin tahsisinin devamına ilişkin hüküm kesinleşmiştir.

Taşınmazların Adresi	Tahsis Edilen Kurum	Hukuki Durumu
Bostaniçi Mahallesi, 4010 ada, 1 nolu parseldeki kütüphane	İl Kültür Müdürlüğü	Yerel mahkemede aleyhe sonuçlandı, istinafta kesinleşti

Bunun dışında, İpekyolu Belediyesi'nin hissedarı olduğu 16 taşınmazla ilgili tahsis işlemi gerçekleştirilmiş, ancak bu tahsislerin önemli bir kısmında belediyenin hissesinin küçük miktarlarda olması sebebiyle herhangi bir hukuki süreç başlatılmamıştır.

2.2.2 Çaldıran Belediyesi

Çaldıran Belediyesi'nde biri gençlik merkezi, diğer kapalı spor kompleksi olmak üzere iki taşınmaz, kayyım yönetimi tarafından Kaymakamlığa tahsis edilmiş, göreve başlayan yeni yönetim bu tahsis işlemi iptal etmiştir. Karar sonrası yapılan ihtarlara rağmen taşınmazların tahliye edilmemesi üzerine, fuzuli işgalin tespiti için "delil tespiti" süreci başlatılmıştır. Burada yapılacak tespitler sonrasında Kaymakamlık aleyhine tahliye davası süreci başlatılacak.

Taşınmazların Adresi	Tahsis Edilen Kurum	Hukuki Durumu
1-Recep Tayyip Erdoğan Mahallesi'ndeki Gençlik Merkezi	Çaldıran Kaymakamlığı	Tahsis kararları iptal edildi, tahliye davasına yönelik 'delil tespiti' süreci başlatıldı
2-CumhuriyetMahallesi'ndeki Kapalı Spor Kompleksi		

2.2.3 Edremit Belediyesi

Edremit Belediyesi'nde 2018 ve 2019 yılında iki taşınmaz İlçe Müftülüğü ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmak Vakfı'na tahsis edilmiş, buna ilişkin herhangi bir hukuki süreç başlatılmamıştır.

2.2.4 Muradiye Belediyesi

Muradiye Belediyesi, mülkiyeti belediyeye ait bir taşınmazın VASKİ Genel Müdürlüğü'ne, 2 dairenin Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'ne, bir taşınmazın İlçe Sağlık Müdürlüğü'ne, Belediye binasında bağımsız bölümün İlçe SGK Müdürlüğü'ne, belediyeye ait fırının bir katının Gençlik Spor İl Müdürlüğü'ne, bir adet pikapın İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne tahsis edildiğini beyan etmiştir.

2.2.5 Gürpınar Belediyesi

Gürpınar Belediyesi geçmiş dönemde Kaymakamlığa tahsis edilen belediye varlıklarının bulunduğu, buna ilişkin meclis kararlarının alındığı, başlatılan hukuki sürecin devam ettiğini beyan etmiştir.

2.3 MUŞ

Önceki dönemde kayyım yönetiminde bulunmayan Muş Belediyesi'nde 5 taşınmazın başka kurumlara tahsis edildiği tespit edilmiştir. Bu tahsislere ilişkin incelemelerin devam ettiği, tahsislerin kamu yararı ve hizmet gerekleriyle bağdaşmadığının tespiti halinde, yasal sürecin başlatılacağı ifade edilmiştir. Muş'un Varto ve Bulanık Belediyeleri'nde kayyım yönetimleri eliyle gerçekleştirilen tahsisler tespit edilmiştir.

2.3.1 Varto Belediyesi

Varto'da bir iş merkezinde belediyeye ait 13 adet bağımsız bölüm, kayyım yönetimi tarafından İlçe Müftülüğü'ne tahsis edilmiş, bu karar yeni yönetim tarafından iptal edilmiştir. Ancak iptal kararına karşı açılan davada yürütmenin durdurulması kararı verilerek, tahsisin şu aşamada devamına karar verilmiştir. Dosyanın esasıyla ilgili henüz nihai karar verilmemiştir.

Taşınmazların Adresi	Tahsis Edilen Kurum	Hukuki Durumu
Gümgüm Mahallesi, 12 ada 12 nolu parseldeki 13 adet bağımsız bölüm	Varto İlçe Müftülüğü	Dosya yerel mahkemede

Mülkiyeti belediyeye ait eski belediye iş merkezindeki 6 adet taşınmazın Varto Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na tahsis edilmesine ilişkin ise herhangi bir iptal yoluna gidilmemiştir. Varto Belediyesi envanterinde bulunan iki adet taşınmazın da Özel İdare Müdürlüğü'ne tahsis edildiğinin tespit edilmesi üzerine, bu karar iptal edilerek araçlar geri alınmıştır.

Taşınmazların Cinsi	Tahsis Edilen Kurum	Hukuki Durumu
2 adet Kar Motosikleti	Varto Özel İdare Müdürlüğü	Tahsis iptal edildi, araçlar geri alındı

2.3.2. Bulanık Belediyesi

Bulanık'ta kayyım yönetimi döneminde Belediye İş Merkezi'nin ikinci katı tamamen Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na, birinci katının bir bölümü de yine bu Vakıf bünyesinde faaliyet yürüten Aile Destek ve Eğitim Merkezi'ne tahsis edilmiş, yeni yönetim bu kararları iptal etmiştir. Ancak taşınmazlar tahliye edilmemiştir.

Taşınmazların Adresi	Tahsis Edilen Kurum	Hukuki Durumu
Zafer Mahallesi 602'nci Sokak No.3'teki Belediye İş Merkezinin 1. Katı	Bulanık Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Tahsis İptal Edildi
Zafer Mahallesi 602'nci Sokak No.3'teki Belediye İş Merkezinin 2. Katı	Bulanık Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Tahsis İptal Edildi

2.4 ŞIRNAK

2.4.1. Cizre Belediyesi

Cizre Belediyesi mülkiyetindeki bulunan taziye evlerinden, kurs merkezlerine, dengbêj evlerinden arsalar kadar bir çok taşınmaz, kayyım yönetimi döneminde başka kurumlara tahsis edilmiştir. Bu tahsisler belediye meclisince iptal edilmiş, ancak ilgili kurumlarca açılan iki davada meclis kararlarının iptaline karar verilmiştir. Bu kararlar belediye tarafından istinafa taşınmıştır. Bu taşınmazlar ve tahsis edildikleri kurumlar şöyle:

	Taşınmazın Adresi	Tahsisi Yapılan Kurum	Hukuki Durumu
1	Cudi Mah. 1082 ada 12 nolu parseldeki Taziye Evi	Cizre İlçe Müftülüğü	Meclis kararıyla iptal edildi
2	Konak Mah. 0 Ada 1 nolu parseldeki kurs merkezi	Cizre İlçe Müftülüğü	Meclis kararıyla iptal edildi
3	Kale Mah. 831 ada 3, 4, 5, 6, 7 ve 8 Parsel nolu parsellerdeki taşınmazlar	Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü	Meclis kararıyla iptal edildi
4	Sur Mah. 170 ada 18 ve 19 nolu parsellerdeki arsa	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü	Meclis kararıyla iptal edildi
5	Dirsekli Mah. 225 ada, 1 nolu parseldeki arsa	Cizre İlçe Müftülüğü	Yerel mahkemede aleyhe sonuçlandı, dosya istinafta
6	Dirsekli Mah. 222 ada 1 nolu parseldeki taşınmaz	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Meclis kararıyla iptal edildi
7	Dağkapı Mah. 123 ada, 1, 2, 3 ve 4 nolu parsellerdeki Dengbej Evi	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Yerel mahkemede aleyhe sonuçlandı, dosya istinafta
8	Kale Mah. 833 ada, 13 nolu parseldeki arsa	Adalet Bakanlığı	Meclis kararıyla iptal edildi

Cizre’de elden çıkarılan taşınmazların niteliği, tahsis edilen kurumların farklılığına bakıldığında, kamusal bir ihtiyaca dayanıp dayanmadığı, kamu yararı ilkesiyle bağdaşp bağdaşmadığına bakılmaksızın belediye taşınmazlarının tümüyle elden çıkarıldığı izlenimi vermektedir. Sadece üç tahsisin İlçe Müftülüğü’ne yapılması dikkat çekmektedir.

2.5 MARDİN

Mardin Büyükşehir Belediyesi, üç dönemdir kayyım yönetiminde bulunduğundan, bu belediyemiz mülkiyetindeki taşınmazların akıbetine ilişkin herhangi bir inceleme yapılamamıştır.

2.5.1 Mazıdağı Belediyesi

Mazıdağı Belediyesi mülkiyetindeki İlçe Halk Kütüphanesi, kayyım yönetimi döneminde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na tahsis edilmiş, bununla ilgili alınan tahsisin iptali kararına karşı açılan davada belediye aleyhine hüküm kurulmuş, karar belediye tarafından istinafa taşınmıştır.

Taşınmazların Adresi	Tahsis Edilen Kurum	Hukuki Durumu
Poyraz Mah. 103 ada 53 numaralı perseldeki İlçe Halk Kütüphanesi	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta

2.5.2. Derik Belediyesi

Derik Belediyesi'ne ait gençlik merkezi, yarı olimpik havuz ve tenis kortundan oluşan 3 taşınmaz, 2023 yılında kayyım yönetimi tarafından Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'ne bedelsiz tahsis edilmiştir. Yine belediyeye ait bir adet LED ekran, seçimden önceki son mesai günü olan 29/03/2024 tarihinde Kaymakamlığa tahsis edilmiştir. Bu tahsislere ilişkin herhangi bir hukuki süreç başlatılmazken, İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne tahsis edilen bir aracın iadesi için yasal yollara başvurulmuştur.

Taşınımın Cinsi	Tahsis Edilen Kurum	Hukuki Durumu
Nissan Navara model, jammer cihazlı araç	İlçe Emniyet Müdürlüğü	Dosya Yerel Mahkemede

2.6. HAKKARİ

Hakkari Belediyesi'nde halen kayyım yönetimi bulunduğu, bu kentimizde tahsise konu edilen taşınmazlara ilişkin de herhangi bir tespit yapılamamıştır.

2.6.1. Yüksekova Belediyesi

Yüksekova Belediyesi mülkiyetinde bulunan 4 taşınmaz başka kurumlara tahsis edilmiştir. Bunlardan Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu ve Aile Sağlığı Merkezi için Sağlık Bakanlığı'na tahsis edilen arsa, dini tesis alanı olarak kullanılmak üzere İlçe Müftülüğü'ne tahsis edilen taşınmaz ve Halk Eğitim Müdürlüğü'ne bırakılan taşınmazla ilgili herhangi bir süreç başlatılmamıştır. Bir taşınmazla ilgili alınan meclis kararına karşı açılan davada, yerel mahkemede belediye lehine karar verilmiş ise de, yapılan istinaf incelemesi sırasında bu karar kaldırılmış, böylelikle tahsisin devamına hükmedilmiştir.

Taşınmazların Adresi	Tahsis Edilen Kurum	Hukuki Durumu
1-Güngör Mah. 1010 Sk Millet Parkındaki binanın 1. Katı	Yüksekova Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Yerel Mahkemede Lehe Sonuçlandı, İstinafta aleyhe sonuçlandı
2- Güngör Mah. 1010 Sk Millet Parkındaki binanın Üst Katı		

2.7. AĞRI

2.7.1. Diyardin Belediyesi

Kayım yönetimi döneminde belediye mülkiyetinde bulunan 5 taşınmaz Kaymakamlık ve Milli Eğitim Müdürlüğü'ne tahsis edilmiştir. Yeni yönetim, 5 taşınmazın iadesi için idare mahkemesinde doğrudan iptal davası açmış, ancak açılan davalar, tahsislerin belediye meclisince iptal edilebileceği gerekçesiyle reddedilmiş, bu kararlara karşı belediye tarafından istinaf başvurusunda bulunmuştur. Belediye yönetimi, mahkemelerin bu kararları üzerine 5 taşınmazla ilgili bu kez tahsis işlemlerinin iptaline ilişkin meclis kararı almış, meclis kararlarına karşı ilgili idareler tarafından açılan davalar yerel mahkemede aleyhe sonuçlanmış, belediye tarafından bu kararlara karşı istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

	Taşınmazın Adresi	Tahsisi Yapılan Kurum	Hukuki Durumu
1	Göl Mahallesi 480 ada 23 parsel numaralı taşınmaz	Diyadin Milli Eğitim Müdürlüğü	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
2	İsağa Mahallesi 42 ada 16 parsel numaralı taşınmaz	Diyadin Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
3	Murat Mahallesi 86 ada 3 parsel	Diyadin Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
4	Göl Mahallesi 244 ada 74 parsel	Diyadin Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta
5	Köprü Kaplıcası mevkiinde bulunan 70 ada 22 parsel numaralı taşınmaz	Diyadin Kaymakamlığı	Yerel Mahkemede Aleyhe Sonuçlandı, Dosya İstinafta

2.8. GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ BELEDİYELER BİRLİĞİ

Birliğimiz eğitim hizmetlerinde kullanılmak üzere inşa edilen Yerel Yönetimler Akademi binası, İmam Hatip Hafızlık Ortaokulu olarak kullanılmak üzere İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne tahsis edilmiş, 2024 yılında göreve gelen Birlik meclisimiz, tahsis kararını iptal etmiştir. Karara karşı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün açtığı dava reddedilmiş, karara karşı yapılan istinaf başvurusu da reddedilmiş, tahsisin iptali kararı kesinleşmiştir. İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Valilikle yapılan görüşmeler neticesinde Akademi binasının tahliyesi konusunda mutabık kalınmıştır.

Taşınmazın Adresi	Tahsis Edilen Kurum	Hukuki Durumu
Bağlar ilçesi Kayapınar Mevkii'ndeki Yerel Yönetimler Akademi Binası	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Yerel Mahkemede Lehe Sonuçlandı, İstinafta Kesinleşti

3. DEĞERLENDİRME

3.1. TAŞINMAZLAR VE TAHSİS YAPILAN KURUMLARIN ANALİZİ

3.1.1. Taşınmazların Analizi

Çalışmanın şimdiye kadarki bölümünde, hangi belediyede hangi nitelikteki taşınmazların hangi kurumlara tahsis edildiği, bu işlemlere karşı başlatılan idari ve hukuki süreçlerin nasıl sonuçlandığı üzerinde durulmuştur. Tahsise konu yapıların fonksiyonları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, bu yapıların önemli bir kısmının sosyal belediyeçilik faaliyetlerinin ana unsurlarını oluşturduğu net biçimde görülmektedir:

- Kadın Destek Evleri
- Zarokistan / Çocuk Yaşam Merkezleri
- Kültür ve sanat merkezleri (Cegerxwin Kültür Merkezi gibi)
- Dengbêj Evleri
- Taziye Evleri
- Engelsiz Yaşam Merkezleri
- Eğitim Destek Evleri
- Spor kompleksleri
- Sosyal tesisler / Kamplar
- Kütüphaneler
- Arsalar

Bu taşınmazların, özellikle dezavantajlı gruplara yönelik, yerel toplumsal ihtiyaçlara cevap üretmeyi amaçlayan mekanlar olduğu dikkate alındığında, taşınmazların merkezi kurumlara tahsisiyle, doğrudan sosyal belediyeçilik altyapısına müdahale edildiği, bu yöntemle belediyelerin sosyal politika üretme kapasitesini daraltılmasının amaçlandığını ifade etmek mümkündür.

Kadın merkezlerinin elden çıkarılması toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarında gerilemeye; çocuk yaşam merkezlerinin kaybı, çok dilli erken çocukluk hizmetlerinin azalmasına; spor kompleksleri kaybı gençlik politikalarının zayıflamasına; kültür merkezlerinin tahsisi, çoğulculuk esasına dayalı kültürel faaliyetlerin gerilemesine yol açmıştır.

Bu tablo, tahsislerin sadece basit birer kullanım hakkı devri niteliğini taşımadığını, bu alanlarda yürütülen faaliyetlerin biçim ve içeriğinin de değiştiği, dolayısıyla yerel yönetimlerin temas halinde olduğu kamusal alanların, merkezi anlayış doğrultusunda tek yönlü yeniden inşa edildiğine de işaret etmektedir.

3.1.2 Kurumlara Göre Yoğunlaşma

Tahsislerin büyük bölümü şu yapılara yönelmiştir:

- Kaymakamlıklar
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV)
- İl müdürlükleri (Milli Eğitim, Sağlık, Gençlik ve Spor)
- Bakanlıklar

Özellikle Kayapınar ve Yenişehir Belediyeleri'nde tahsislerin büyük kısmı, Kaymakamlık ve SYDV ekseninde yoğunlaşmıştır. Kayapınar Belediyesi'nde tahsise konu edilen 32 taşınmazın 22'sinin, kayyım yönetimi tarafından doğrudan Kaymakamlık veya ona bağlı SYDV'ye tahsis edilmesi, yerel yönetimlerden merkezi idareye ekonomik varlık transferinin ulaştığı boyutu gözler önüne sermiştir.

Yine tahsis işlemlerini yoğunlaştığı iller bakımından bir değerlendirme yapıldığında, ilk sırada Diyarbakır gelmektedir.

- Büyükşehir Belediyesi: 17 taşınmaz
- Kayapınar Belediyesi: 32 taşınmaz
- Yenişehir Belediyesi: 10 taşınmaz + taşınırlar

Kayyım yönetimleri döneminde bu kentteki sadece 3 belediyede 59 taşınmazın tahsis edilmiş olması, 1999-2016 yerel yönetim sürecinin ekonomik birikiminin sistematik biçimde elde çıkarıldığını ortaya koymaktadır. Bu tablo, belediyeler için yalnızca sosyal değil ekonomik ve stratejik mülkiyet kaybı anlamına da gelmektedir.

3.2. TAHSİSLERİN KAMUSALLIĞI SORUNU

3.2.1. Kamu Yararı Unsurunun Tartışmalı Hale Gelmesi

İdari işlemin en temel unsurlarının başında “amaç” unsuru gelmektedir. Amaç unsuru, tesis edilen bir işlemin bireysel ya da özel çıkarlar için değil, toplumun genel ve ortak menfaatini gözetmesini öngörür. Bir işlemin, kişisel, siyasi veya başka keyfi saiklerle gerçekleştirilmesi, o işlemi amaç unsuru yönünden sakatlamaktadır.

İdari işlemin meşruiyeti, bu unsurun doğru ve hukuka uygun şekilde kullanılmasından geçmektedir. Ancak somut örnekler bakıldığında, tahsislerin toplumun ortak menfaati amacıyla mı yapıldığı yoksa, siyasal saiklerle mi gerçekleştirildiği konusunda ciddi kuşklar oluşmaktadır. Zira tahsislerin önemli bir kısmı, yerel yönetim seçimlerinden önce gerçekleşmiştir. Yani görevi yeni seçilecek yönetime devretmeye hazırlanan kayyım yönetimleri, görevin son dönemlerinde taşınmaz tahsislerine yönelik bir sonraki yönetimleri bağlayıcı kararlar almıştır.

Bir örnek vermek gerekirse, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'ndeki kayyım yönetimi, 31 Mart 2024 yerel seçimlerinden 20 gün önce Elazığ Maden İlçesi'ndeki Gezi Kampı Tesisleri, yine seçimden iki ay önce de Kayapınar ilçesindeki Devegeçici Sosyal Tesisleri ile bilgi evi- kitap evi niteliğindeki 6 adet taşınmazın tahsisine karar vermiştir.

Görev süresinin sonunda, belediyelerin ekonomik varlıklarına yönelik bu denli önemli kararların alınması, sadece etik açıdan değil, idari işlemin unsurları yönünden de sorunludur. İdareyi, görevinin son döneminde bu işlemleri gerçekleştirmeyi zorunlu kılan hukukun meşru kabul ettiği bir neden bulunmadığı sürece, bu işlemlerin amaç unsuruna uygun gerçekleştiğinin kabulü mümkün değildir.

İlgili kurumun tahsis talebinin gerçek bir ihtiyaca karşılık gelip gelmediği, talepte bulunan kurumun bu hizmet için başka taşınmazının bulunup bulunmadığı araştırılmadan; belediyenin tahsis edilecek taşınmazda yürüttüğü hizmeti yerine getirme sorumluluğunun sona ermeyeceği, dolayısıyla bu mekânsal kayıpla belediyenin bu hizmeti üretmesinin

olanaksız hale geleceği gözetilmeden, hangi üstün kamusal yarar gereği bu taşınmazların ilgili kurumlara tahsis edildiği izah edilememektedir.

3.2.2. Atanmış Meclislerce Gerçekleştirilen Tahsislerin Meşruiyet Sorunu

Kayım atamalarından sonra belediyelerde ilk yapılan işlem, seçilmiş meclisin askıya alınması, yerine atanmış memurlardan oluşan bir yapının oluşturulmasıdır. Kayyım süresince atanmış memurlar, meclisin sahip olduğu tüm yetkileri kullanmıştır. Bunlardan en tartışmalı olanı, 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 18. Maddesinin (e) fıkrasında yer alan taşınmaz tahsis yetkisini kullanma biçimidir.

Belediye taşınmazları, yerel halkın ortak varlığı olduğundan, bu taşınmazlarla ilgili geliştirilecek tasarrufların halkın ve onun seçilmiş temsilcileri olan belediye meclisi eliyle gerçekleştirilmesi, alınacak kararların meşruiyetinin en temel gereğidir. Her ne kadar kayyım yönetimlerinde gerçekleştirilen tahsisler, ilgili kanun maddesine dayandırılrsa da seçilmişler yerine atanmış kamu görevlilerince geliştirilen bu tasarruflarının meşruiyet sorunu yaratması kaçınılmazdır.

Bu durum, hukuk felsefesinin kadim bir tartışma konusunu gündeme getirmektedir. “Kanuni olan her şey meşru mudur?” sorusu, hukuk ile ahlak arasındaki ilişkinin sınırlarını inceleyen önemli bir tartışma konusudur. Somut olayın da kanunilik – meşruluk bağlamında ele alınması gereken yönleri vardır. Çünkü kanunilik, bir davranışın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olmasını ifade ederken; meşruiyet, bir kuralın ahlaki, vicdani ve toplumsal açıdan kabul edilebilir olmasını ifade eder. Bu nedenle bir kuralın kanuni olması, onu doğrudan meşru kılmamaktadır.

Hukukun, otorite tarafından konulmuş kurallar bütünü olarak ele alınması halinde varılacak sonuç, kanuni olanın aynı zamanda meşru olduğudur. Oysa hukukun adalet, insan hakları ve toplumsal vicdanla uyumlu olması da gerekir. Yani toplumsal bir rızaya dayanması gerekmektedir.

Modern hukuk devletlerinde iktidarlar tarafından hazırlanan kanuni düzenlemelerin evrensel hukuk normlarına uygunluğunu denetleyen anayasal mekanizmalar vardır. Ancak ülkemizde, OHAL döneminde getirilen kayyım düzenlemesinin anayasal denetim sürecinden geçtiğinin, dolayısıyla toplumsal rızanın oluştuğunu ifade etmek mümkün değildir.

Çünkü Anayasa Mahkemesi, 2016 yılında aldığı bir kararla OHAL KHK'larını anayasal denetim süreci dışında bırakmıştır. Böyle olunca, kayyım düzenlemesini Belediye Kanunu'na ekleyen 674 sayılı KHK'daki ilgili madde de denetimden geçmemiştir. Şayet Anayasa Mahkemesi bu düzenlemeyi denetleme görevini yerine getirseydi dahi, demokratik bir hukuk devleti perspektifiyle bu düzenlemenin esasını inceleyerek karar vermesi, o günün koşullarında mümkün olmayacaktı. Dolayısıyla kanuni olan kayyım uygulaması, meşru bir zemine oturtulamamıştır.

Bu nedenle, belediyelerin mali yapılarını önemli oranda zayıflatan taşınmaz tahsisleriyle ilgili toplumsal rızanın bulunduğu kabulü olanaklı değildir. Yürürlükteki kanunlara göre tesis edilmiş olsalar dahi, halka ait varlıkların eşi benzeri görülmemiş bir biçimde devlet kurumlarına aktarılmasının, yerel kimlik, kültür ve çoğulcu değerlere göre var olagelmış bu kamusal alanların, tekçi merkezi anlayışına göre yeniden inşa edilmesinin, yerel

yönetimleri var eden geniş halk kesimleri nezdinde meşruiyet tartışmalarıyla anılması kaçınılmazdır.

3.2.3. Takdir Yetkisinin Gelecek Yönetimi Bağlayacak Şekilde Kullanılması

Kayım dönemlerinde yapılan tahsislerin önemli kısmı, uzun vadeli, geri dönüşü zor, belediye politikalarını kalıcı etkiler bırakacak niteliktedir. Bu durum, seçilmiş belediye meclislerinin gelecekteki tasarruf alanını daraltmaktadır. Meşruiyet tartışmasının bir diğer sebebi de seçimlerden hemen önce alınan tahsis kararlarıyla yeni belediye yönetiminin, takdir ve yönetim hakkının bertaraf edilmesidir. Bu durum, idarelerin takdir hakkını açıkça kötüye kullanılmasının en tipik örneğidir.

Takdir hakkı, kamu makamlarının kanunların çizdiği sınırlar içinde, belirli bir konuda birden fazla seçenek arasından tercih yapabilme serbestisi olarak tanımlanmaktadır. Takdir hakkının kanuna dayanması, sınırsız olmaması yani kamu yararı ve hizmet gerekleriyle sınırlı olması, yargı denetimine açık olması esastır. Kamu yararı dışında amaç güdülmesi, kişisel, siyasi veya keyfi nedenlerle karar verilmesi, eşitlik ilkesine aykırılık, açık ölçsüzlük, gerekçesizlik veya görünürde gerekçe, takdir hakkının kötüye kullanılmasının başlıca halleridir.

Danıştay içtihatlarında da, *“İdarenin takdir yetkisi, kamu yararı ve hizmet gerekleri ile sınırlıdır; bu yetki gelecek yönetimlerin karar alma serbestisini ortadan kaldıracak şekilde kullanılamaz”* şeklinde temel bir ilke benimsemiştir. Seçim öncesi personel atamaları, imar planı değişiklikleri, belediye şirket yönetim atamaları ve uzun süreli kiralama ve imtiyaz sözleşmelerinin imzalanması, takdir hakkının açıkça kötüye kullanılmasının en tipik örnekleri arasında gösterilmektedir.

Tesis edilen her işlemin kamusal bir ihtiyaca dayanması, idari işlemin amaç unsurunun en temel gereği olduğu dikkate alındığında, seçimlerin hemen öncesinde tesis edilen bu tür işlemlerin kamu yararı yerine, kişisel veya siyasi saiklerden kaynaklanması nedeniyle amaç unsuru bakımından hukuka aykırılıktan iptal edilmektedir.

Yeni seçilecek yönetimlerin, takdir ve yönetim hakkına müdahale edilmemesi, Belediye Kanunu’nda düzenleme altına alınmış bir husustur. Belediye Kanunu’nun “Gelecek yıllara yaygın hizmet yüklenmeleri” başlıklı 67. Maddesi, temel hizmet alımı ihalelerinin süresini, bir sonraki yerel seçimleri izleyen altıncı ayın sonuyla sınırlandırmıştır. Yani belediye yönetimleri bir sonraki dönemin 1 veya 2. Yılına bağlayacak hizmet alım ihaleleri yapamamaktadır.

Ancak tahsislerle ilgili davalara bakan mahkemeler, belediye taşınmazların tahsis edilen kurumda üstün bir kamusal yarar sağlama şartının oluşup oluşmadığı, belediye sosyal tesislerinin, eğitim ve öğretim işlemlerini düzenlemekle yükümlü olan bir kuruma, kadın merkezlerinin kuruluş amacı tamamen farklı Vakıflara tahsis edilmesinin ölçülülük ilkesiyle bağdaşıp bağdaşmadığını incelememiş, siyasi saiklerle alındığı açık olan bu kararları, takdir hakkının kötüye kullanılması olarak kabul etmemiştir.

3.2.4. Tahsislerin Yarattığı Kurumsal Erozyon

Taşınmaz tahsislerin belediyelerin mali yapısında açığa çıkardığı bir diğer sonuç, yerel yönetimlerin kurumsal kimliğinde yarattığı tahribattir. Merkezi idarenin müdahalesine bu

denli açık bir kurumsal yapılanmanın, yerel demokrasiyi inşa misyonunun toplum nezdinde inandırıcılığın sorgulanır hale gelmesi kaçınılmazdır.

Seçilmiş yönetimin tasarruf alanını bu denli daraltan, belediye kaynaklarının bu kadar kolay merkezi idareye aktarabilen, üstelik başlatılan hukuki süreçler sonunda verilen kararlarla, bu tasarruflara hukuka uygunluk payesi biçilen bu işlemler, yerel demokratik değerlere olan inancı azaltmaktadır.

Tahsis işlemleri, sadece belediye mülkiyet rejiminin dönüşmesine, sosyal hizmet alanlarının kurumsal kimliğinin değişmesine, politika üretme alanının sınırlandırılmasına yol açmamakta, daha da önemlisi mali özerkliğin daralması, planlama kapasite kaybı, yerel demokratik temsil alanının zayıflaması, merkezi idare lehine güç kayması gibi yapısal sorunları da açığa çıkarmaktadır.

Yerel özgünlüklerine göre kendini yönetmek isteyen, belediye bütçesini toplum ihtiyaçlarına göre yönetmek isteyen, geniş kitlelere merkezi yönetim tarafından sunulan seçenek, sınırlı olan yerel özerkliğin bertaraf edildiği, belediyelerin merkezi yönetimin taşradaki uzantılarına dönüştürüldüğü, halkın özgür iradesini temsil eden seçilmiş temsilciler yerine merkezden kamu görevlilerinin atamalarla belediyeleri yönettiği, belediye kaynaklarını hesapsızca kullandığı, en nihayetinde seçme ve seçilme hakkının, yerinden yönetim ilkesinin rafa kaldırıldığı bir yönetim biçimidir.

Yerel yönetimlerin, merkezi yapıların arka bahçesine dönüştürülmesi anlamına gelen bu bakış açısının geniş halk kesimlerinde ciddi kırılmalara yol açtığı, bu durumun kayyım uygulamaları döneminde halk ile yerel yönetimler arasındaki toplumsal bağların kopması biçiminde kendini gösterdiği bilinmektedir.

Bu nedenle, sadece kayyım yönetiminin sona ermesi değil, kayyım yönetimin politik ve yapısal bir müdahale niteliği taşıyan tahsis işlemlerinin bütün hüküm ve sonuçlarıyla ortadan kaldırılması, halkın öz varlığı niteliğindeki taşınmazların, söz ve karar sahibi olan halka iade edilmesi, yurttışla yeni bir sayfanın açılarak, yeni bir hukukun oluşturulmasının en temel gereğidir.

3.3 TAHSİSLERİN HUKUKİ BOYUTU

3.3.1 Hukuki Dayanak

Yerel yönetimler, Anayasa'da kamu tüzel kişiliği olarak tanımlanır, iş ve işlemlerin seçilmiş organlar eliyle yürütülmesi öngörülür. İdarenin bütünlüğü ilkesiyle yerel özerklik arasında denge esas alınır. Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda da, yerel makamların mali kaynakları üzerinde serbestçe tasarruf edebilmesi, seçilmiş organlar aracılığıyla karar alınması öngörülmüş, merkezi müdahalenin ölçülü olması gerektiği güvence altına alınmıştır.

5393 Sayılı Belediye 75. Maddesinin (d) fıkrasında belediye taşınmazlarının tahsisiyle ilgili hüküm düzenlemiş, aynı kanunun 18. Maddesinin (e) fıkrasında bu yetki belediye meclislerine verilmiştir. Bu konudaki bir diğer yasal düzenleme, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 47. Maddesidir. Tahsis işlemleriyle ilgili diğer usul ve esaslar, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'te ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

3.3.2 Tahsislere İlişkin Açılan Davaların Sonuçları

Kayım yönetimleri döneminde meclis kararıyla yapılan tahsisler, yeni yönetimler tarafından meclis kararıyla iptal edilmiş, tahsis yapılan kurumlar bu meclis kararlarının yürütmesinin durdurulması istemiyle idare mahkemelerinde iptal davaları açmıştır.

Belediyelerden elde edilen verilere göre, idare mahkemelerinin bu davalarda verdikleri kararlar, hayli düşündürücüdür. Aşağıda ayrıntılı olarak yer verildiği üzere, tahsislerin iptallerine ilişkin açılan 71 davanın 61'i belediye aleyhine sonuçlanırken, sadece 5 tanesi lehe sonuçlanmıştır. Dosyalardan 5'i halen yere mahkeme aşamasındadır.

Hakkari Yüksekova Belediyesi'ne ait dosyada yerel mahkemede lehe verilen kararın, istinaf incelemesi sonucunda iptal edilmesiyle, belediye aleyhine sonuçlanan dosyaların sayısı 62'ye çıkmıştır. Lehe sonuçlanan 4 davadan Kayapınar Belediyesi'nin tarafı olduğu, Ceren Kadın Merkezi'yle ilgili dosyayla Hani Belediyesi'nin taraf olduğu dosyanın istinaf incelemeleri devam etmektedir. Lehe sonuçlanan dosyalardan sadece Birliğimiz Yerel Yönetimler Akademisi dosyası ile Kocaköy Belediyesi Taziye evi dosyaları istinafta kesinleşmiştir.

Aşağıda yer verilen tablolarda, tahsis yapılan kurumlarca açılan davaların belediyelere göre sayılarına yer verilmiştir. Ergani, Edremit, Muradiye, Gürpınar Belediyeleri'nde tahsislerin iptallerine ilişkin herhangi bir meclis kararı alınmaması sebebiyle bu belediyelere ait veriler tablolara yansımamıştır. Derik ve Yüksekova Belediyeleri'nde de tahsislerin sadece bir kısmı iptal edildiği için sadece iptal edilenlere yönelik açılan davaların bilgilerine yer verilmiştir.

Yerel Mahkeme Tablosu

Belediye Adı	Lehe	Aleyhe	Devam Eden	Toplam
Büyükşehir Belediyesi	0	12	0	12
Kayapınar Belediyesi	1	28	2	31
Yenişehir Belediyesi	0	9	1	10
Hani Belediyesi	1	3	0	4
Kocaköy Belediyesi	1	0	0	1
İpekyolu Belediyesi	0	1	0	1
Varto Belediyesi	0	0	1	1
Mazıdağı Belediyesi	0	1	0	1
Cizre Belediyesi	0	2	0	2
Derik Belediyesi	0	0	1	1
Yüksekova Belediyesi	1	0	0	1
Diyadin Belediyesi	0	5	0	5
GABB	1	0	0	1
Toplam	5	61	5	71

İstinaf Tablosu

Belediye Adı	Kesinleşen	İncelemesi Devam Eden	Toplam
Büyükşehir Belediyesi	8	4	12
Kayapınar Belediyesi	11	18	29
Yenişehir Belediyesi	8	1	9
Hani Belediyesi	0	4	4
Kocaköy Belediyesi	1	0	1
İpekyolu Belediyesi	1	0	1
Varto Belediyesi	0	0	0
Mazıdağı Belediyesi	0	1	1
Cizre Belediyesi	0	2	2
Yüksekova Belediyesi	1 (aleyhe)	0	1
Diyadin Belediyesi	0	5	5
GABB	1	0	1
Toplam	31	35	66

Bu tablolardan görüleceği üzere, yerel mahkemede sonuçlanan 66 davadan 61'i belediye aleyhine, sadece 5'i belediye lehine sonuçlanmıştır. Yani belediyelerin tahsislerin iptaline ilişkin meclis kararlarının yüzde 92,5'i yerel mahkemede iptal edilerek, tahsislerin devamına karar verilmiştir. İstinafta kesinleşen 31 dosyadan 2'si dışında 29'u belediyelerimiz aleyhine sonuçlanmış, bunun oransal karşılığı yüzde 93,5 olarak kayıtlara geçmiştir.

Yine istinaf incelemesinde neticesinde verilen kararların biri hariç tamamı, yerel mahkeme hükmünün onaylanması şeklinde olmuş, bunun tek istisnası olan Yüksekova dosyasında ise istinaf mercii, belediye lehine olan kararı kaldırarak aleyhe hüküm kurmuştur. Yani, yerel mahkemede belediye aleyhine sonuçlanıp, istinafta incelemesi sonucu belediye lehine hüküm kurulan tek bir dava dosyası bulunmamaktadır.

Konusu aynı olsa bile, her bir dosyanın somut durumunun farklı olduğu, dolayısıyla her dosyayla ilgili ayrı bir değerlendirme yapılması gerekmesine rağmen, istikrarlı biçimde belediye aleyhine kararların verildiği, bir diğer deyişle kayyım yönetimlerinin tasarruflarının hukuka uygun bulunduğu görülmektedir.

Yerel mahkemelerin verdikleri bazı kararlar incelendiğinde, açılan davaların çoğunlukla Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'teki iptal koşullarının oluşup oluşmadığına göre sonuçlandırıldığı görülse de, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi mülkiyetindeki Gezin Parkı'nın tahsis iptaliyle ilgili Elazığ'da, Devegeçidi Sosyal Tesisleri tahsis iptaliyle ilgili Diyarbakır'da açılan iki davada kurulan hükmün benzerliği dikkat çekmektedir.

Devegeçidi Piknik Alanı dosyasını karar bağlayan Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi'nin iptal kararında şöyle denilmiştir: "... *Taşınmazın tahsis amacı dışında kullanıldığına yahut izinsiz üçüncü kişilere kullanıldığına yahut imar planında başka bir amaca ayrıldığına gösterir bir tespit bulunmadığı, bu hususa yönelik herhangi bir bilgi ve belge de sunulmadığı görülmektedir. Bu durumda, dava dosyasındaki bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesinden, yukarıda da ayrıntılarıyla açıklandığı üzere, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75. maddesi uyarınca tahsis edilen bir taşınmazın, Kamu İdarelerine Ait*

Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in 9. maddesinde belirtilen durumların saptanması halinde tahsis kararının iptal edilebilecek olması karşısında, somut olayda bu hususa yönelik herhangi bir tespitte bulunulmadan doğrudan doğruya tahsisin iptali şeklinde tesis edilen davaya konu işlemde hukuka ve mevzuata uyarlık bulunmamaktadır”

Elazığ 2. İdare Mahkemesi'nin Gezin Parkı Tesisleri'yle ilgili kararında ise şu ifadelere yer vermiştir: “ ... Alınan tahsis kararına aykırı şekilde veya tahsis amacı dışında kullanıldığına, yahut izinsiz üçüncü kişilere kullandırıldığına yahut imar planında başka bir amaca ayrıldığına ilişkin davalı idarece yapılmış herhangi somut ve hukuken kabul edilebilir bir tespitin bulunmadığının görüldüğü, bu haliyle tahsis amacıyla bir değişiklik olmadığı ve tahsis amacının ortadan kalkmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75. maddesi uyarınca tahsis edilen bir taşınmazın, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in 9. maddesinde belirtilen durumların saptanması halinde tahsis kararının iptal edilebilecek olması karşısında, somut olayda bu hususa yönelik herhangi bir tespitte bulunulmadan, doğrudan doğruya tahsisin iptali şeklinde tesis edilen davaya konu işlemde hukuka ve mevzuata uyarlık bulunmamaktadır”

Görüldüğü üzere, farklı illerdeki idare mahkemelerinin kayyım süreçlerindeki tahsislerin iptallerine dair davalarda dayandıkları gerekçe neredeyse tıpa tıp aynıdır. Bu durum, idari yargı mercilerinin taşınmaz tahsislerine ilişkin matbu karar örneklerini doğrudan bu dosyalara uyguladıklarını, bir diğer deyişle etkin bir hukuki süreç yürütülmeden, yüzeysel incelemeler sonucunda dosyaların karara bağlandığını, dosyaların esasını yakından ilgilendiren somut olayın hiçbir özelliğinin irdelenmediğini ortaya koymaktadır.

Başka bir dosyada, 60 günlük dava açma süresi geçtikten sonra açılan davayla ilgili, hak düşürücü sürenin aşılması sebebiyle davanın usulden reddi kararını vermesi gereken mahkeme, bu hususu görmezden gelip dosyanın esasına girmiş, üstelik istisnai hallerde verilen yürütmenin durdurulması kararı vermekte beis görmemiştir. Bu karara karşı, süre aşımı itirazının yapılması üzerine yürütmenin durdurulması kararı kaldırılmış ve davanın usulden reddine karar verilmiştir. Tek başına bu örnek, idare mahkemelerinin belediyeler lehine olan argümanları görmezden gelen tutumuna çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır.

Bu tablo, idari yargı mercilerinin merkezi idare lehine konumlandığı, kayyım yönetimlerinin tahsis işlemlerini yeterince sorgulamadığı, takdir hakkının çok geniş yorumlandığı, sonuç olarak idari denetim sürecinin fiilen işlemeyen şekli bir denetim mekanizmasına dönüştüğünü gözler önüne sermektedir.

Açığa çıkan bir diğer husus, idare mahkemelerinin varlık sebebiyle çelişmesidir. Çünkü, idare mahkemeleri, bir yönüyle idarenin tek yanlı hukuka aykırı tasarruflarına maruz kalan yurttaşın hukukunu korumak amacıyla geliştirilmiş olan bir denetim mekanizmasıdır. Ancak bu örneklerde görüleceği üzere, mahkemeler yurttaş ve onun yerel yönetimini değil, merkezi idareyi koruma altına almayan çalışan bir zeminde varlık göstermektedir.

Oysa devleti ve idareyi korumayı amaçlayan sayısız mekanizma zaten mevcuttur. Savunmasız olan yurttaş, onun sivil toplum örgütleri, yerel yönetimleridir. Bu açık güç dengesizliğine rağmen takdir ve değerlendirme hakkını hukuka aykırı işlemleri tesis eden idareler lehine kullanılması hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

3.3.3 SYDV'lere Tahsislerin Hukuki Boyutu

Diyarbakır Kayapınar, Yenişehir, Kocaköy, Muş Varto ve Bulanık, Hakkari Yüksekova Belediyelerinde, yerel yönetim varlıklarının önemli bir kısmının Kaymakamlıklar bünyesindeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına (SYDV) tahsis edildiği görülmektedir. Resen inceleme yetkisine sahip olan idare mahkemeleri, özel hukuk tüzel kişiliğe sahip olan bu vakıflara kamu taşınmazlarının tahsis edilip edilemeyeceği hususunda nedense herhangi bir değerlendirme yapmamıştır. Oysa mevcut mevzuat hükümleri dikkate alındığında, vakıflara tahsis yapılması hukuken olanaklı gözükmemektedir. Bu konudaki mevzuat hükümleri şöyledir:

1. 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 75. Maddesinin (c) fıkrası: *“Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.”*
2. Aynı maddenin tahsis yetkisini düzenleyen (d) fıkrası: *“(Belediyeler) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir.”*
3. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun “Taşınmaz Tahsisi” başlıklı 47. Maddesi: *“Kamu idareleri, kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebilirler. Tahsis edilen taşınmaz, amaç dışı kullanılamaz”*

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri, belediyelerin yerel yönetimler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis yapabileceğini düzenleme altına almış, Vakıflarla sadece ortak hizmet projeleri yapma yetkisi vermiştir. Yani yerel yönetim faaliyetlerinin dayanağı olan Belediye Kanunu'nda Vakıflara taşınmaz tahsis yetkisi bulunmamaktadır.

Bu durumda SYDV'lere hangi mevzuat hükmü uyarınca tahsis yapıldığının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'na istinaden, Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulmuştur. Bundan dolayı kamu tüzel kişiliği olmamakla birlikte, kamu kaynaklarını kullanması, yönetiminde Kaymakam ve kamu görevlilerinin bulunması, kamusal görünümlü hizmetleri sebebiyle özel hukuk tüzel kişiliğine sahip diğer Vakıflardan ayrılmaktadır.

SYDV'lerin kamu kurumu mu olduğu, dolayısıyla bununla ilgili uyuşmazlıklarda idari yargının mı görevli olduğu, yoksa diğer Vakıflar gibi özel hukuk tüzel kişiliğe sahip olması sebebiyle adli yargının mı görevli olduğu hususu, yerel mahkemelerde sıklıkla tartışma konusu olmuştur. Bu tartışmalara noktayı koyan Uyuşmazlık Mahkemesi, verdiği istikrarlı kararlarla Vakfın kamu kurumu olmadığı, çalışanlarının kamu görevlisi olmadığını, dolayısıyla görevli mahkemelerin adli yargı mercileri olduğunu teyit etmiştir.

Yine Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 09/06/2017 tarih, 2016/3-2017/4 E. K sayılı kararında, "3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu ile kurulan sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olduğu, ayrı işyeri olan bağımsız işveren oldukları" belirlenmiştir. SYDV'lerin "kamu tüzel kişisi" olduğuna yönelik kanuni bir düzenleme, Anayasa Mahkemesi iptali kararı ya da aksi yönde içtihadı birleştirme kararı bulunmadığından, 09/06/2017 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı'nın halen bağlayıcı olduğu konusunda kuşku bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, SYDV'lerin kamusal görünümü, bir yönüyle belediye iştiraklerinin durumunu çağrıştırmaktadır. Belediye şirketleri de, tıpkı SYDV'ler gibi kamu kaynaklarını kullanmakta, yönetimleri belediye seçilmişleri tarafından oluşturulmakta, faaliyetleri kamu hizmeti görünümü vermekte, Sayıştay incelemesinden geçmektedir. Ancak tüm bu olgular, belediye şirketlerinin Türk Ticaret Kanunu'na tabi özel hukuk tüzel kişilik olduğu gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Aksi bir kabulde, salt kamusal hizmetler ürettiği için belediye şirketlerine de tahsisin yapılabileceği sonucu doğar ki, bunun kabulü hukuken mümkün değildir.

Şayet ilgili mevzuatta, tahsis yapılabilecek kuruluşlar için, "kamu kurumları" yerine "kamu hizmeti üreten kuruluşlar" şeklinde hizmet esaslı bir tanım yapılmış olsa, o zaman SYDV'lerin durumu farklı bir değerlendirmeye tabi tutulabilirdi. Ancak durum böyle değildir, ilgili mevzuat doğrudan tahsis için kamu kurumu şartını aramaktadır.

Sonuç olarak, faaliyetlerinin niteliği ne olursa olsun, tabi olduğu Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu ve Türk Medeni Kanunu nedeniyle, özel hukuk tüzel kişiliğe sahip olan SYDV'ler kamu kurumu değildir, bundan dolayı da Belediye Kanunu'nun 75 maddesinin (d) fıkrası ve Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun 47. Maddesi uyarınca, belediye taşınmazlarının tahsis edilebileceği kurum sıfatına sahip değildir.

Belediye Kanunu'nun 75. Maddesinin (c) fıkrasında, ortak işbirliği protokolü imzalanabilecek kurumlar arasında "Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar" ibaresi açıkça yer almasına karşın, devamındaki (d) fıkrasında tahsis yapılacak kurumlar arasında "Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar" ifadesinin yer almaması, Vakıflara tahsis yetkisinin kanun koyucu tarafından bilinçli bir şekilde yerel yönetimlere tanınmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle SYDV'lere yapılan tahsislerin hukuka aykırı olduğu değerlendirilmektedir.

3.3.4. Tahsis Dosyaları Yeniden Ele Alınabilir mi?

Şimdiye kadar ortaya konulan hususlar, sistematik bir hal alan taşınmaz tahsislerinin, belediyenin mali ve sosyal belediyecilik altyapısında büyük kırılmalara yol açtığı, bu mekanların iadesi için başlatılan idari ve hukuki süreçlerin yukarıda açıklanan sebeplerden dolayı istisnalar dışında beklenen sonucu vermediğini teyit etmiştir.

Bu durumda, yapılan yargılamalarla açığa çıkan fiili ve hukuki olgular karşısında yeni bir değerlendirmenin yapılması büyük önem taşımaktadır. Her ne kadar istinafta kesinleşen dosyaların "kesin hüküm" niteliği taşıdığı, aynı gerekçeye dayanılarak yeni bir tahsis iptali sürecine girilemeyeceği açık olsa da, farklı bir gerekçeye dayanılarak tahsislerin iptali yoluna gidilmesi önünde hukuken bir engel bulunmamaktadır.

Gerek belediyelerimizin yönetimleri devraldıktan sonra, asli faaliyetlerini yerine getirmek için gerekli olan taşınmazları bir an önce geri alma kaygısıyla, tahsis iptallerinin hukuki altyapısını yeterince oluşturmadan meclis kararları alması, hatta bazı meclis kararlarında tahsis iptali için hiçbir gerekçeye yer verilmemesi, gerek idare mahkemelerin kamu yararı ve hizmet gerekleriyle bağdaşmayan tahsislere bu denli koruma sağlaması, tablonun bu şekilde oluşmasına sebebiyet vermiştir.

İki yılı bulan hukuki süreçten açığa sonuçlar doğrultusunda, her bir belediyenin istinafta kesinleşmiş dosyalarının yeni bir perspektifle yeniden ele alınmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir. Bu konuda yeni bir inceleme yapılırken, öncelikle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ve diğer Vakıfların hukuki nitelikleri itibariyle tahsis yapılacak kurum sıfatına sahip olup olmadığının irdelenmesi önemlidir.

Diğer taraftan, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in ayrıntılı olarak incelenmesi, burada iptal sebebi olarak sayılan koşulların varlığı halinde sürecin başlatılması önerilmektedir. Bu kapsamda,

- Paylı taşınmazların tahsisini sınırlayan 5. Maddesi,
- Tahsisin kaldırılması için gereken şartları düzenleyen 9. Maddesi,
- Tahsis yapılamayacak ve bedelsiz devredilemeyecek taşınmazları düzenleyen 20. Maddesi sürece yol gösterici niteliktedir.

Tahsisin Kaldırılması başlıklı 9. Madde şöyledir:

- Kamu hizmetinin sona ermesi,
- Taşınmazın tahsis amacı dışında kullanılması veya maliki kamu idaresinin izni olmaksızın üçüncü kişilere kullandırılması,
- Taşınmazın en az iki yıl boş bırakılması veya hiç kullanılmaması,
- Taşınmazın tahsis amacının değişmesi,
- İmar plânıyla, taşınmazın başka bir amaca ayrılması,
- Yönetmeliğin 8 inci maddesinde belirtilen tedbirleri alma ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi,
- Tahsis amacının ortadan kalkması halinde, tahsis yapılan kamu idaresinin görüşü alınmaksızın tahsisi yapan kamu idaresinin merkez veya taşra birimlerince resen kaldırılabilir.

Tahsis yapılamayacak ve bedelsiz devredilemeyecek başlıklı 20. Maddedeki şartlar ise şöyledir:

- Tapu kayıtlarında devredilemeyeceğine ilişkin şerh veya tedbir bulunan taşınmazlar,
- Kadastro Mahkemesinde mülkiyeti ihtilafı olan taşınmazlar,
- İmar planı ve imar düzenleme işlemi davalı olan taşınmazlar,
- Diğer paydaş veya paydaşları tarafından tahsisine veya devrine muvafakat edilmeyen paylı taşınmazlar,
- Devir durumunda elbirliği mülkiyetinde bulunan taşınmazlar,
- Tapu tahsis belgesi şerhi bulunan taşınmazlar,
- Kamu idarelerince üzerinde irtifak hakkı tesis edilmiş taşınmazlar,
- İmar planında öngörülen amaç dışındaki kullanımlar için talep edilen taşınmazlar,

- İmar planlarında meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılan ve tapudan terkin edilecek olan ve başka kullanımlar için talep edilen taşınmazlar,
- Kıyı tanımına giren ve tapu kayıtlarının, kıyı mevzuatına göre terkinin gereken taşınmazlar,
- Özel kanunları gereğince, gerçek kişilerle kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine tahsisi, devri, emirlerine ve kullanımlarına bırakılması, satışı, irtifak hakkı veya trampa yoluyla verilmesi gereken taşınmazlar,
- Kullanımı, tahsisi, devri, tasarrufu ve benzeri işlemleri özel düzenlemelere veya ilgili kurum ve kuruluşların iznine tabi olan taşınmazlar.

İptal sebepleri arasında en sık rastlanan, “amaç dışı kullanımın” varlığı halinde, bu aykırılığın doğrudan belediye görevlileri yerine, “delil tespiti” yoluyla mahkemeler kanalıyla tespit edilmesi önerilmektedir. Mahkemeler, bazı durumlarda uyuşmazlığın taraflarının tespitlerine itibar etmeyebilmektedir.

Sık rastlanan bir diğer durum, taşınmazın imar planında öngörülen amaç dışındaki kullanımlar için talep edilmesidir. Sözgelimi mülkiyeti Bağlar Belediyesi’ne ait olan ve hizmet binası yapımı için Birliğimize tahsisli “Belediye Hizmet Alanı” fonksiyonlu taşınmaz, bir önceki yönetim tarafından, eğitim öğretim faaliyetleri için İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne tahsis edilmiş, yönetmeliğin 20. Maddesine aykırı bu tahsis, Bağlar Belediye Meclisi’nce iptal edilmiştir.

Yine bir belediyemizde, park alanı üzerinde inşa edilmiş olan bir yapı (bilgi evi) bir kuruma tahsis edilmiştir. Mevcut imar planına göre ruhsatlandırılması mümkün olmayan, dolayısıyla İmar Kanunu hükümlerine göre yok hükmünde olan bu yapının tahsis konusu yapılması olanaklı değildir. Böyle bir durum, 20. madde gereği iptal sebebidir.

Tahsis edilen taşınmazın imar plan değişikliğiyle fonksiyonunun değiştirilmesi, 9. Madde uyarınca iptal sebebidir. Yani, Sosyal Tesis Alanı fonksiyonluysen tahsis edilen taşınmazın kullanım amacı, “Belediye Hizmet Alanı”na dönüştürülürse, tahsisin iptalinin koşulu oluşmuş sayılmaktadır.

Ancak burada, yapılan imar plan değişikliğinin, planlama esasları, şehircilik ilkeler ve kamu yararı açısından zorunlu olması; plan değişikliği için tahsis yapılan kurumun uygun görüşünün alınmış olması gerekmektedir. Salt tahsis dayanağının ortadan kaldırılması amacıyla yapılacak bir imar değişikliğinin amaç unsuruna aykırılıktan iptal edilme olasılığı yüksektir. Yönetmelik maddelerine uygun bir incelemenin yapılabilmesi için, her bir taşınmazın şerh/beyanlı tapu kayıtları, imar durum belgeleri ve ruhsatlarının bulunması yararlı olacaktır.

Bu yönetmelikte belirtilen iptal koşullar oluşmamışsa da, kamu yararı gibi temel bir ilkeye aykırı tahsislerin iptali de mümkündür. Yani belediye, taşınmazın tahsis edilen kurumun kullanımından daha üstün bir kamusal yarar elde edeceğini, bu durumu bir projeye ortaya koyması halinde, “kamu yararının önceliği” gereği belediyenin bu amaçla yapacağı tahsis iptaline onay verilmesi gerekmektedir.

Aslolan, taşınmazın hangi şekilde daha fazla toplumsal fayda ürettiğidir. Yönetmelikteki iptal sebeplerinden dışında, objektif bir kamu yararı değerlendirmesiyle bu konuda normal koşullarda sonuç almak mümkündür. Ancak yukarıda izah edildiği üzere,

mahkemelerin yönetmelikteki iptal sebepleri dışında bir gerekçeyi kabul etmediği göz ardı edilmemelidir.

3. SONUÇ

2016 yılında ülke gündemine giren, bölgemizdeki uygulamalardan sonra gittikçe yapısal bir sorun hale gelen kayyım sisteminin 2019-2024 döneminde gerçekleştirdiği tahsis işlemleri, sadece mekânsal bir el değiştirme işlemi ve kurumsal zayıflatma değil, aynı zamanda politik bir yeniden inşayı amaçlamıştır.

Bu süreçten en fazla etkilenen kent, farklı niteliklerdeki 70 taşınmazı elden çıkarılan Diyarbakır belediyeleri olmuştur. Bir çok yerde, Kaymakamlar, kayyım sıfatıyla belediye taşınmazlarını kendi kurumları ve bağlı Vakıflara aktarmıştır. Kimi taşınmazların ilgili kurumların temel faaliyet alanıyla bağdaşmayacak şekilde tahsis edilmesi, kamu yararı unsurunu tartışmalı hale getirmiştir.

Bazı tahsislerin seçimden önce, olağanüstü meclis toplantısıyla gerçekleştirilmesi, bu işlemlerin toplumsal yarar üretme kaygısından ziyade, politik saiklerle gerçekleştirildiği izlenimini güçlendirmiştir. Bu durum, Danıştay içtihatlarına aykırı biçimde, sonraki yönetimlerin takdir ve yönetim hakkına müdahale anlamına gelmiş, gelecek yönetimlerin hareket serbestisi ortadan kaldırılmıştır.

Kamu yararı ve hizmet gerekleriyle bağdaşmayan bu tahsislerle ilgili başlatılan hukuki süreçler, sistematik biçimde belediye aleyhine sonuçlanmış, aynı yönde matbu gerekçelerle verilen kararlar, yargısal denetimin etkinliğini sorgular hale getirmiş, bu yargısal pratikle tahsisler fiilen kalıcı mülkiyet devrine benzer sonuçlar doğurmaya başlamıştır. Tahsislerin Vakıflar, Kaymakamlıklar ve dini kurumlara yapılması, tek yönlü ideolojik yeniden inşanın bir resmi haline gelmiş, bu yönüyle tahsis işlemleri teknik bir idari işlemin ötesinde çok katmanlı bir müdahale aracına dönüşmüştür.

Hukuki süreçleri olumsuz sonuçlanan dosyaların, açığa çıkan deneyim doğrultusunda yeniden ele alınması, bu konuda etkin bir hukuki mücadelenin yürütülmesinin zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Yapılacak yeni değerlendirmelerde, yargı mercilerinin kayyım yönetimlerinin takdir hakkını alabildiğine geniş yorumladığı, yeni yönetimlerin takdir hakkını ise bir o kadar dar yorumladığı, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'te düzenlenen sebepler dışında iptalleri uygun bulmadığı göz önünde bulundurulmalıdır.

Konunun hukuki boyutu önemli olmakla birlikte, mali ve idari merkeziyetçiliğin derinleşmesi, yerel demokrasinin kurumsal olarak erozyona uğratılmasını amaçlayan bu tasarrufların, siyaset kurumunun öncelikli gündem maddesi olması gerektiği, kayyım sistemine son verilmesinin mevcut tahribatları kendiliğinden ortadan kaldırmayacağı gözetilmelidir.

Meşruiyet tartışmalarıyla hatırlanacak tahsis kararlarının, bütün hüküm ve sonuçlarıyla ortadan kaldırılması, halka ait olanın halka iade edilmesi, yalnızca tersine bir varlık transferi anlamına gelmemektedir. Böyle bir adım, halk iradesi ve onun tecelli bulunduğu yerel yönetimlerin merkezi anlayış karşısında hak ettiği etkinlik ve saygınlığa eriştiğinin göstergesi sayılacak, erozyona uğratılan mali özerklik ve demokratik değerlere dayalı güçlü bir yerel demokrasinin inşasını mümkün kılabilecektir.